

Soñando un mapa

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 29-31

Javier F. Rouco Ferreiro

CEIP Rosalía de Castro (A Coruña)

Universidade da Coruña

javier.rouco@udc.es

Os meus mapas, como calquera outro mapa, contan unha historia, son un certo xeito de narrativa. Unha historia non rematada que continúa co noso ollar.

Charo Belda

Os espazos non se apropián, non nos pertencen, vívense. Partindo desa premisa, no CEIP Rosalía de Castro da Coruña pretendemos vivir os camiños que o alumnado fai tódolos días para vir ao cole; pero vivilos con atención, reparando nos detalles, con sentido crítico, emocionándonos. Con esta intención, as tres clases de Educación Infantil e outras dúas de Primaria dispuxémonos a un exercicio complexo, no que a curiosidade fixo que o medio se convertese en algo envolvente e o diálogo produciu reinterpretacións que xuntaron ao valor documental a dimensión ética e estética.

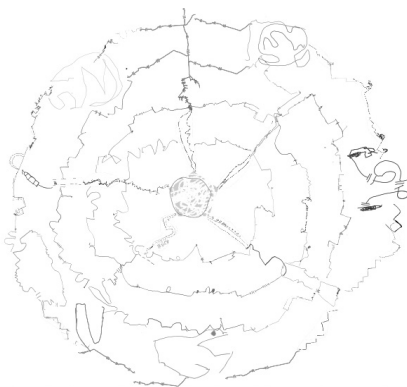
O traballo tivo un dobre escenario: por unha banda, as aulas, nas que se analizaron os camiños ao colexio empregando non só a memoria, senón tamén recursos dixitais que nos foron axudando a situarnos “no mapa”. Vimos mapas diferentes e en diferentes soportes; surfeamos polo noso barrio e por outros con *Google Earth*, representamos espazos e dialogamos sobre todo o feito e observado.

O outro escenario foron os fogares, nos que alumnado e familias fixeron un percorrido máis consciente dos traxectos, documentando elementos vencellados ás emocións cotiás: unha árbo-

re que nos gusta especialmente, a esquina na que nos atopamos con outros compañeiros e compañeiras, a tenda onde paramos mercar o pan de volta á casa. Así confeccionamos un libro que recollía as análises feitas en cada fogar para situármonos como membros dunha comunidade que se expresa non só na vivencia da cotidianidade senón tamén -e sobre todo- na análise crítica da contorna e das nosas pegadas nela.

Pero estas actividades precisaban dun elemento aglutinador, dun fío que dese sentido a tanto traballo. Tal foi o papel da artista téxtil Charo Belda que, actuando como unha *atelierista* (creadora) inspirada no estilo das escolas de Reggio Emilia, centrou esforzos e ilusión soñando con nós un mapa imaxinario que recollese tódolos camiños que levan ao noso centro.

O proceso foi o seguinte: poñendo en xogo as nosas habilidades de tradución, cada nena e cada neno "trazou" nun papel o traxecto esquemático da súa casa á escola, e Charo, con todos eses debuxos ("ela é a que sabe" dicía o alumnado), comprometéase a deseñar unha primeira versión do mapa.

Observar, facer anotacións mentais ou debuxos obriga a mirar de cerca, a coñecer mellor os lugares e, sen dúbida, a amar máis os espazos. Así, a nosa *atelierista* xogou cos camiños enleándolos, buscando formas... ata que apareceu unha cidade

radial dividida en cinco partes (unha por cada aula participante); nesa cidade os camiños individuais xuntábanse formando rúas circulares concéntricas ou camiños dobres -máis anchos- nos eixos radiais.

Como soporte para o mapa houbo que tinxir teas brancas achegadas polas familias coa técnica "hapa zome" consistente en envolver elementos vexetais nas teas e golpealos cun martelo. Empregamos chuchameis, lombarda e camelia vermella.

O día sinalado para o obradoiro de tinxido foi inesquecible: toda a comunidade educativa seleccionando e organizando as flores, cortando teas e martelando con ímpetu para "sacar as cores" do interior dos vexetais. O patio converteuse nun lugar máxico de golpes e olores. Ao final da xornada todo o centro ulía "a un caldo raro", pero un caldo creativo.

Ás teas de cores fantásticas resultantes do tinxido xa convertidas por Charo no soporte do mapa, houbo que engadirilles casiñas, árbores etc. Nenas e nenos pintaron eses elementos tras tomaren decisións sobre as cores a usar, argumentando e chegando a acordos: vermello para os tellados, amarelo para as ventás "como cando paseamos pola noite e vemos as luces acesas", verde e marrón para as árbores, rosa para o noso cole...

Unha vez rematados os debuxos foron impresos con transfer nunha tea de algodón, recortados e situados no mapa a través -de novo- dun proceso dialóxico.

Despois de decidir que o mellor sitio para gozar do mapa era a Biblioteca do Centro, resultou irrenunciable presentalo con toda a solemnidade que tanto traballo merecía; así, convidamos a Charo Belda (que tan ben nos levara da súa man nesta travesía) a participar nun acto no que a poeta Dores Tembrás (madríña da Biblioteca) recitou un poema da súa obra "O pouso do fume" que orballou de emoción o noso mapa:

amarotes nos balados

camiño da escola

saltóns

miñocas

dúas galletas na man

ata a cancela aberta ■

- <https://beldabelda.wordpress.com/category/mapas/>